

NACIONALNA
I SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

Prikaz plana digitalizacije građe u knjižnicama

Sofija Klarin Zadravec

Nacionalna i sveučilišna knjižnica

14. festival hrvatskih digitalizacijskih projekata

Zagreb, 8. i 9. svibnja 2025.

Plan digitalizacije građe hrvatskih knjižnica

NN 36/2024 (25.3.2024.) Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti

- **NSK** – donosi ***plan digitalizacije*** u javnim knjižnicama i skrbi o njegovoj provedbi

Uloga NSK u koordinaciji digitalizacije

- NSK je **matična knjižnica** za digitalne knjižnice i nositelj izgradnje Hrvatske digitalne knjižnice (HDK)
- Uloga NSK određena je i **Standardom za digitalne knjižnice**
  - Koordinira digitalizaciju, pruža stručnu podršku knjižnicama
  - Zadužena je za prihvrat digitalnog obveznog primjerka
  - Gradi infrastrukturu HDK
  - Koordinira trajnu pohranu i dostupnost digitalizirane građe
  - Domenski je agregator

Plan(iranje) digitalizacije - dio izgradnje *Hrvatske digitalne knjižnice*

olk Digitalne zbirke Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Naslovnica

Zbirke

Tematski portali ▾

Virtualne izložbe

Razvoj

O portalu

HR ▾

1992. -> 2001. -> 2004. -> 2016. ->

Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti
(NN 105/97, 17/19, 98/19, 114/22, 36/24)

Hrvatska digitalna knjižnica

Digitalizacija građe u hrvatskim knjižnicama

Digitalne zbirke Gradske knjižnice Marka Marulića Split

Pretraživanje metapodataka

Zbirke

Knjige

Periodika

Fotografije

Razglednice

Nema podataka

o Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Naslovnica Zbirke Tematski portali Virtualne izložbe Razvoj O portalu HR

Metapodaci Cjeloviti tekst

Pretraživanje

Zavičajna digitalna knjižnica Primorsko-goranske županije

DiZbi.HAZU | Digitalna zbirka i katalog Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Jedinice HAZU

Pretraživanje Napredno pretraživanje Pretraživanje po tekstu

Pretraživanje

ISTARSKE

NOVINE ONLINE

Digitalizirana građa

Knjižnice grada Zagreba Digitalne zbirke

Digitalne zbirke Gradske knjižnice "Ivan Goran Kovačić" Karlovac

DUBROVAČKE KNJIŽNICE DUBROVNIK LIBRARIES

ZDUR - Digitalni repozitorij Znanstvene knjižnice Dubrovačkih knjižnica

Metapodaci Cjeloviti tekst

Pretraživanje

Pretraživanje

Pretraživanje po punom tekstu

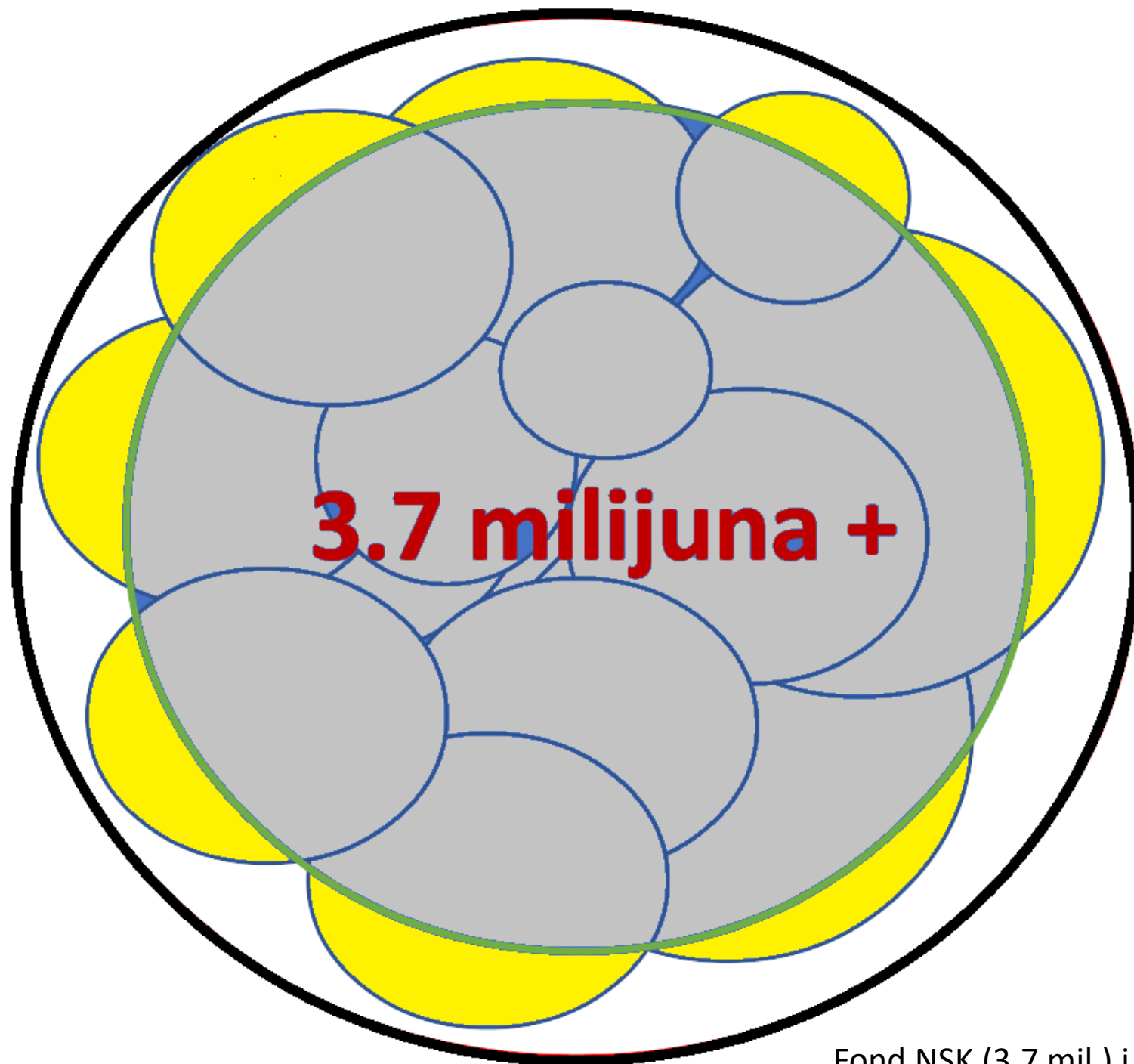
DIKAZ - Digitalna knjižnica Zadar

kontakt [hr] [en]

Razvoj digitalizacije građe u hrvatskim knjižnicama (2004.->)

- Ulaganje u digitalizaciju građe
  - Sredstva za nabavu usluge digitalizacije građe
  - Nabava opreme za digitalizaciju
  - Licence za sustave za upravljanje digitalnim preslikama
- *Standard za digitalne knjižnice, Pravilnik za zaštitu, reviziju i otpis knjižnične građe, Pravilnik o obveznom primjerku...*
- Matična služba za digitalne knjižnice i zbirke / Centar za razvoj hrvatske digitalne knjižnice u HZK NSK
- Ulaganje u edukaciju, izradu smjernica i uputa, edukativnih video materijala
- Projekt e-Kultura

Fond NSK (3.7 mil.) i fondovi ostalih knjižnica

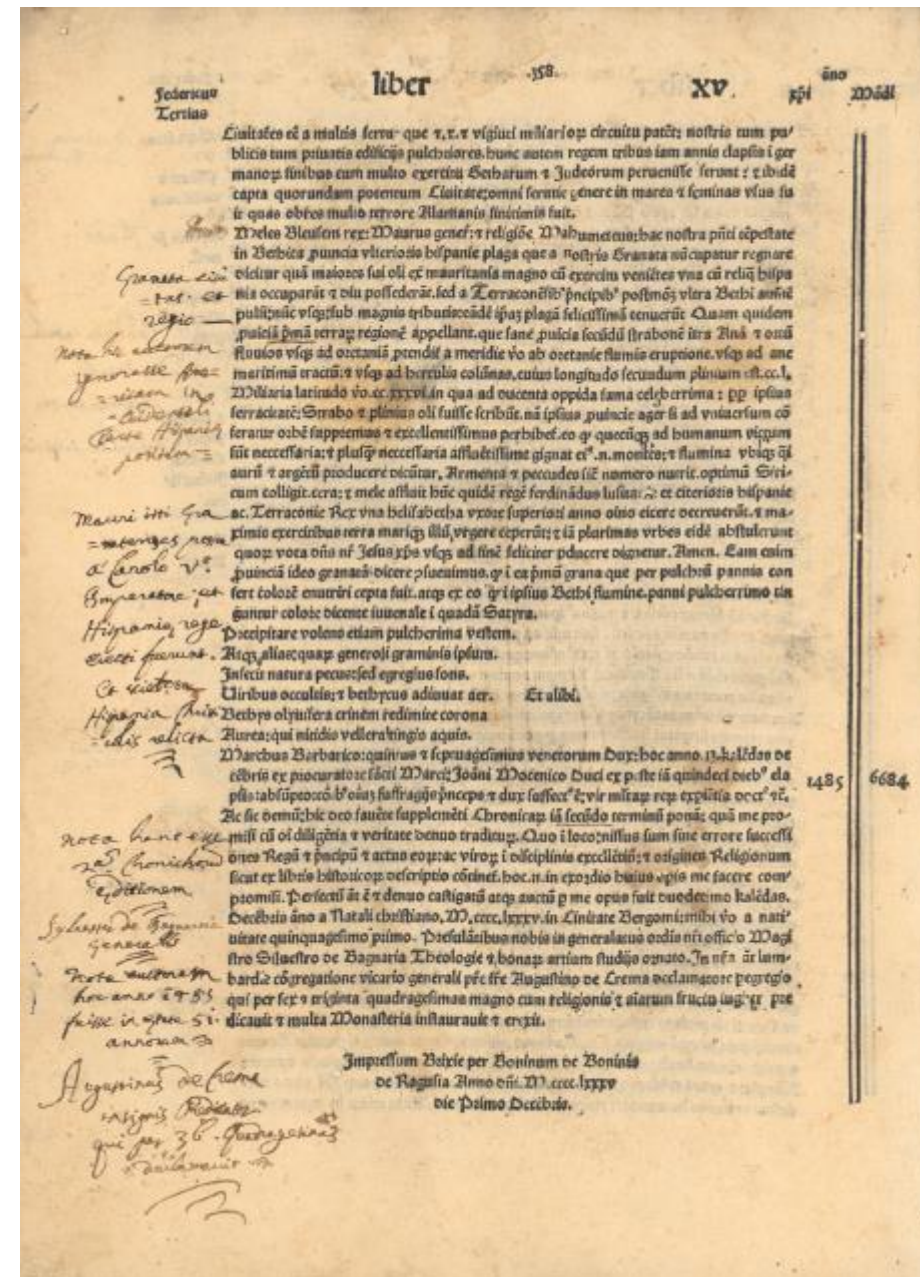
Temelji Plana digitalizacije građe

- Oslonac na Zakon, standarde, pravilnike i smjernice Ministarstva kulture i medija
- Obuhvaća građu svih hrvatskih knjižnica, posebice zbirku *Croatica*, kao kulturno i identitetski ključnu zbirku
- Obuhvaća i vrijednu europsku/svjetsku baštinu u knjižnicama
- Knjižnična građa u drugim ustanovama

Kriteriji za odabir građe

- Kulturna vrijednost
- Stanje izvornika
- Učestalost korištenja
- Specifičnost primjerka
- Zanimljivost za korisnike
- Mogućnosti boljeg korištenja u digitalnom obliku
- ...

Prioriteti digitalizacije

- Kulturno dobro
- Zavičajne zbirke i unikati
- Osobito ugrožena knjižnična građa

Plan NSK

- Fokus na **staru i fizički ugroženu građu** (stara periodika) te **građu na zastarjelim medijima** (gramofonske ploče, staklene ploče - fotografije i dr.)
  - **Program: Stare hrvatske novine i časopisi** (posebno s kraja 19. i početka 20. stoljeća, tiskane na kiselom papiru)
- Digitalizacija unikata i digitalno tematsko objedinjavanje građe u suradnji s drugim knjižnicama
- Nabava digitalnih preslika za zbirku Croatica iz inozemnih ustanova

Suradnički projekti

INCUNABULA CROATICA

Hrvatske inkunabule u hrvatskim ustanovama

UREDNIKA
Marijana Tomić

Muzej Slavonije -
digitalizacija 362
knjige koje NSK
nema u svom fondu

Zagreb, svibanj 2025.

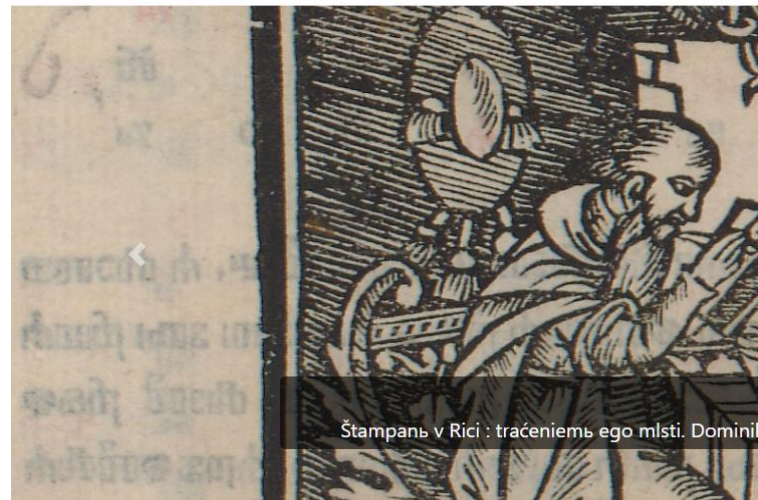
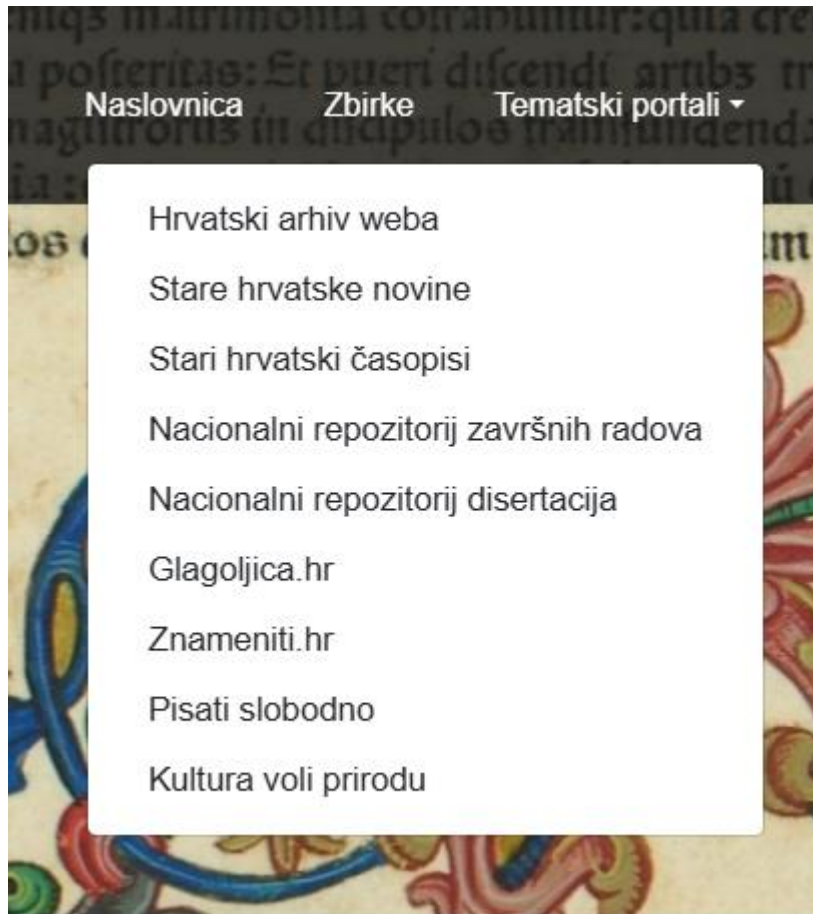
Incunabula Croatica - značajan bibliografski
i nakladnički poduhvat NSK uz digitalizaciju
inkunabula iz drugih knjižnica

Obveze knjižnica - prema Planu digitalizacije

- Izraditi i javno objaviti **plan digitalizacije**
- Dostaviti Centru za razvoj HDK plan digitalizacije građe za sljedeću godinu **do 15. lipnja tekuće godine**
- Odazvati se usklađivanju plana u slučaju kad je više knjižnica planiralo digitalizirati „istu građu”
- Dostavljati digitalne preslike kao obvezni primjerak

Mogućnosti suradnje s NSK

- **Besplatna digitalizacija građe drugih knjižnica u NSK**
  - Unikati – prioritet
  - Suradnički projekti
- **Knjižnice mogu dostaviti prijedlog digitalizacije građe NSK**
  - Zavičajna građa iz fonda NSK
  - Suradnički projekti digitalizacije, virtualne izložbe
- **NSK predlaže suradnju u digitalizaciji knjižnične građe**
  - Unikati
  - Digitalizacija primjerka koji je u boljem stanju od primjerka NSK
  - Izrada idealnog primjerka
  - Suradnički projekti – projekti digitalnog objedinjavanja

NN 36/2024 (25.3.2024.)

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti

- **NSK** – donosi **plan digitalizacije** u javnim knjižnicama i skrbi o njegovoj provedbi

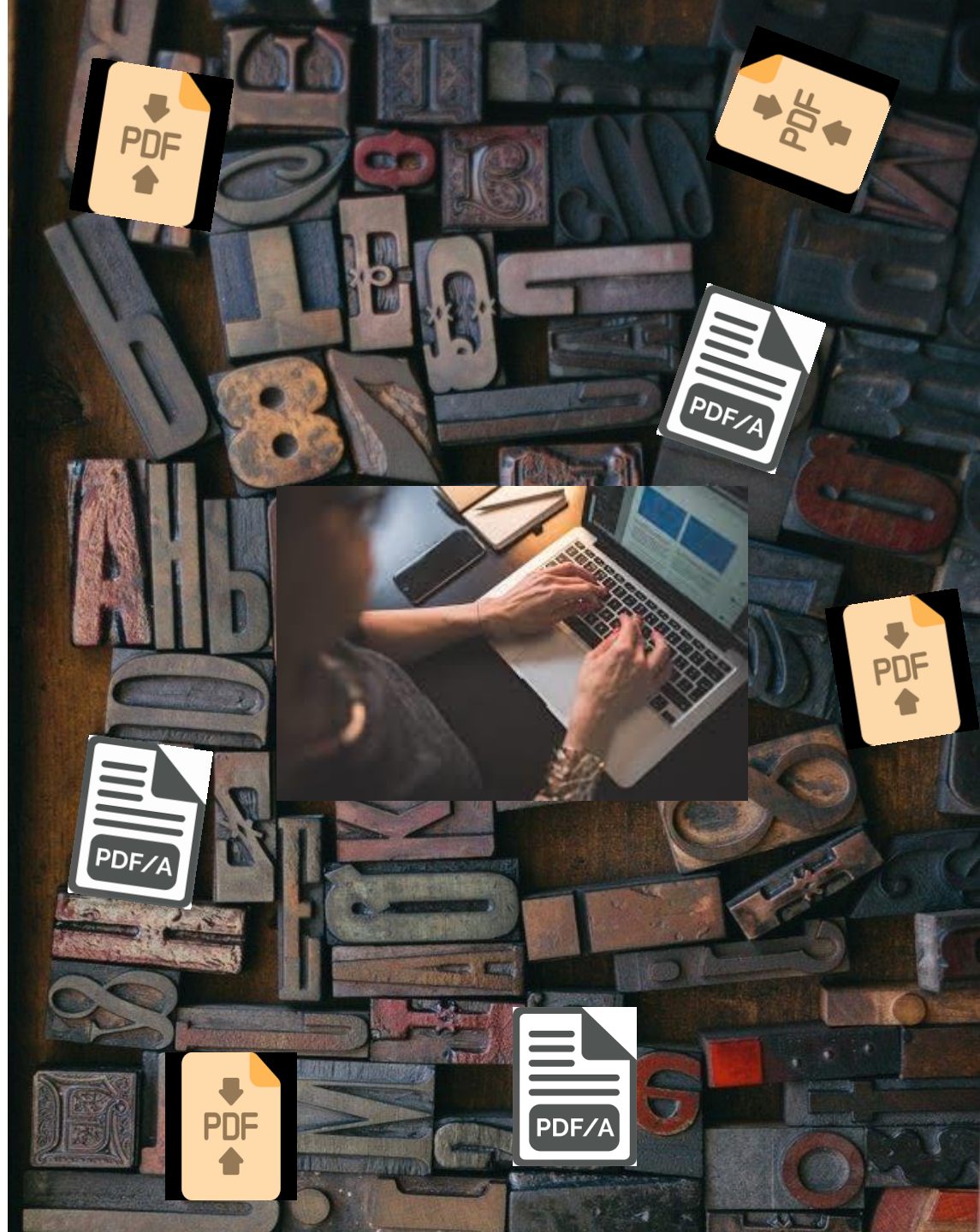
Obvezni primjerak
**digitalnih preslika
knjižnične građe**
pohranjuje se u
sustavima **Hrvatske
digitalne knjižnice**

"Sakupi ih **sve!**"

Sada: "Nakladnik je dužan digitalnu tiskarsku matricu kao posljednju digitalnu inačicu publikacije pripremljene za tisak **trajno čuvati** ili **predati Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu** na trajnu pohranu."

Plan: Dobrovoljna dostava -> Obvezni primjerak *digitalnih tiskarskih matrica...*

Budućnost (plana) digitalizacije građe NSK i veza s obveznim primjerkom (OP)

Nakladnici počinju dostavljati OP digitalnih
tiskarskih matrica svih vrsta građe ->

***Prestaje potreba digitalizacije
tiskanog obveznog primjerka u
budućnosti ->***

Izazov: Značajan rast opsega prihvata i kontrole
kvalitete OP-a digitalne građe i njegove trajne
pohrane.

CILJ

Cjelovitost obveznog
primjerka, stabilna
infrastruktura i
organizacija
Hrvatske digitalne
knjižnice, jasan
opseg te strategija i
(akcijski) plan
digitalizacije
knjižnične građe

NACIONALNA
I SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

Hvala!
sklarin@nsk.hr

Prenosimo *ideje*
kroz *vrijeme*

NACIONALNA
I SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU